

MERVE ÜNSAL *Duble/Double*

24.03.2019

Kıraathane İstanbul Edebiyat Evi
Asmalı Mescit Mah., Yemenici Abdüllatif Sokak, No:1, Beyoğlu

Bir imgenin algılanma süreci nasıl işler? Temelde herkes imgeleri aynı şekilde algılar: Işık göze ulaşır, retina dokunur ve sonrasında beyin bu mesajı anlaşılabilir bir forma dönüştürür. Buna hakikatin kendisi diyebilir miyiz? Eğer öyle olsaydı, insanlar gördükleri şeyler konusunda kolayca anlaşır ve ortada bir problem kalmazdı. Halbuki, bırakın farklı kültürlere mensup insanların aynı imgeyi farklı algılamalarını, aynı kültüre dahil insanlar dahi imgeler üzerinde bir konsensüse varamazlar.

Bunun nedeni hakikatin ikili doğasıdır: Modernist anlamda “mutlak hakikat” inancı ve post-modernist bağlamda mutlak hakikatin olamayacağı düşüncesi. Bunu bir adım daha ileri götürerek temsilin ikili doğası üzerine düşünebiliriz, Merve Ünsal’ın “Duble” sergisi aracılığıyla. Fotoğraf alanında eğitimi/çalışmaları yoğunlaşan sanatçı, böylece fotoğrafta sıklıkla tartışma konusu edinilen “teklik/tek bakış ve hakikatin ikili doğası” olgusuna dair bilgi sahibi. “Duble”de de, “mekan’a dair” bir yoldan hareketle ve mekan’a ustaca ve mesafeli bir dokunuşla, mütevazı bir biçimde gözleyen-gözlenen ilişkisini masaya yatırıyor. Bu mesafe, mekan’ı ötekileştirmeden, mekanla bir olma ve o’nu iyileştirmeye çalışma stratejisine dayanıyor.

Mekan: Kıraathane (Okuma evi). Mekan: Cumbalı mimarisiyle eski bir bina, ve bugün ağırlıklı olarak edebiyat okumalarının yapıldığı bir çoğul-sesli alan. Merve Ünsal işe bu mekana, önce cumbasından yaklaşıyor ve soruyor: Bu cumbadan kimler dışarıya baktı? Bunu bilmek hakikaten kolay değil, ama tahmin edilebilir. Sanatçı kamusal alan – mahrem alan ikiliğinin sembol kontrastı olan cumbanın penceresini tekrar canlandırıyor. Böylece sokağı evin parçası, evi sokağın bir parçası yapan cumbanın penceresi, bu kez iç-mekanda beden cisimleştiği ve ardından tekrar geçiliğiyle eridiği bir süreçle zaman(zaman-dışılık) kazanıyor. Hiçbir fotoğrafın kaydedemeyeceği bu hakikati (dördüncü boyut olan “zaman/yaşam” boyutunu) kaydederek, mimarinin kalıcılığı içinde, bedenin geçiciliğinin iz’lerini sürüyor. Bu aslında tam anlamıyla bir yok oluş değil, zamanda akıp, giden yaşamlarımızın bir kaydı. Aynı işlem diğer odalarda da devam ederek, iç/dış bükey müdahalelerle dolaylı bir biçimde yaşanmışlığı çağırıyor. Tüm bu süreç elbette tek başına oluşmayacağından; bir hikaye anlatıcısının hikayesini anlatacağı ortamın oluşturulması gerekliliğinden hareketle, son olarak sanatçı İş(birliği)’ne dayalı süreci –toplumsallığımızı - görünür kılıyor -toplumsal belleğimize (belleksizliğimize) vurgu yaparak.

Mekana-özü çalışma, genelde Merve Ünsal'ın işlerini tanımlayan bir terim. Bunun yanına süreci de eklememiz gerekiyor. Kontrollü bir inşaaya izin veren ama bundan sonrasında kibarca bu inşadan ayrılan sanatçı, artık sürecin kendisinin akışına izin veriyor. Bu aşamada eklenenler, çıkanlar, form değiştirenler, forma dönüşenler, kısaca tüm süreçler bir araya geliyor ve yaşanıyor. Böylece bizi, tek bir anda tek bir noktadan inşa edilen çizgisel perspektifli bakıştan, daha bütüncül ve kavrayıcı bir döngüsel perspektife davet ediyor. Hakikatin ve temsilin ikili yüzünü bu şekilde göstererek, bağlı bulunmaya zorlandığımız tekil bakıştan, çoğul bakışa taşınma davetine icabet etmek gerekmez mi?

- Fırat Arapoęlu